

საქართველოს
კომუნისტური
პარტია

1926 წ.

№ 5

ქართული მეცნიერება

საბუნებისმეტყველების ინსტიტუტი

შ ი ნ ა ა რ ს ი

1. გაზაფხულს—ლექსი დ. თურდოსპირელისა	1
2. შალვა და პირველი მაისი—ლეო ქიაჭელისა	3
3. მაისი—ლექსი ო. მარიჯანიძისა	6
4. პატარა თემურო—მიმქრალისა	7
5. ჩირი ქამა—ლექსი ილია სიხარულიძის	13
6. გამარჯვების ალო გაზაფხულისა—დ. თურდოსპირე- ლისა	15
7. ჯანმრთელობა—პიესა—თარგმანი ლალო გეგეჭკორისა	18
8. ქვრივი საბედა—ლექსი დ. ელიოზიშვილისა	26
9. მაისის ხოქო—წ	28
10. მკითხველის წერილები: მოგონება, სალამი გაზა- ფხულს, ია და ვარდი	30
11. გაზაფხული—სიმღერა, მუსიკა ლ. ფალიაშვილისა	32

საქართველოს
საბავშვო
ლიტერატურა

წ. 82-XXII

№ 5 მაისი

1926 წ.

განათლების სახალხო კომისარიატის სოციალური აღზრდის მთავარმართველობის და საქ. ა. ლ. კომკავშ. ცენტრ. კომიტ. ჟურნალი ბავშვებისათვის.

F1980

საქართველოს
საბავშვო
ლიტერატურა
საქართველოს
საბავშვო
ლიტერატურა

00701
00701

გაზაფხულს

გაზაფხულო, მშვენიერო,
დიდება შენ, დიდება!
შენი სიცილ-ვისკისი
არვის არა სწყენდება...

ნორხი იუბა... ნორხი ხარ...
აროდეს დაბერდება...
სამთრის ძეგლად დაშენდა
უკვლავს შენ ელანდება.

შენი გემბაჟი შვილნი—
ძარტ-აზრილი-მაისი—
ძაჭქრანს... წინ ძოუძღვისი
ვარდისფერი ბისი...

წინ მსუღებინ დრეობით
ძიბ-ძინდარი, ფროთსეები...
წუბრონიც შენ კეჭრფიან
და კეცნიან ოცნებით...

გაზაფხულო, მშვენიერო,
დიდება შენ, დიდება!..
შენი ტრფობა გულშია
უკვლავს უგვაჟილდება...

დ. თურდოსპირელი

შალვა და პირველი მისი.

კატარა ძალვა დიდი ხლისით ემსხდებოდა ზირველი მისისათვის. მამე მისი მუშა იყო, და ძალვამ კარგად იცოდა, რომ ზირველ მისს მუშები უოველთვის დღესასწაულობენ.

წინა დღეს, სკოლიდან რომ დაბრუნდა და სადილი სწამა, მამინვე მსხდებან მუშა. კადაწუკტილი ჰქონდა, დიდ სასატავ ქალაღზე წითელდრომიანი მუშა და-

ეხატა და მუორე დღეს ამხანაგებისათვის ვიფენებია სკოლაში.

მუშა მუშობანს. საღამოდის დაძმთაურა ხატვა. სურათი მართლა კარგი გამოვიდა; იგი წარმოადგენდა მუშას, რომელსაც ხელში დროშის ტარი ეჭირა, თუითონ დროშა კი მთელ ქალაღზე წითლად გაშლილიყო.

სურათს ასეთი წარწერა ეპუკეთა:
„ზირველ მისს ეპუშარჯოს“.

ძალვას მამეს ძალიან მოეწონა სურათი.

— მაღი, შენი სურათი ფიცარზე დავაკრათ, ტარი ეპუკეთოთ, და ხვალ რომ ბავშვები ქუხაში კაივლით, ნამდვილ დროშისთან ერთად წინ წაიმძღვარეთ, — უთხრა მან შვილს. ძალვას მოეწონა მამის აზრი.

სურათის ფიგურაზე დაკვირვებაში გულმოდგინედ ეხმარებოდა მამას: ხან ჩაქუჩს მიაწოდებდა, ხან კიდევ ზატარა ლურსმანს აუწრებდა.

მეორე დღეს მღვდამ სურათი ფრთხილად გასვდა ქალღმერთში, რომ ქუჩაში არაფის დაენახა, და სკოლისკენ გაჰქურცლა.

სკოლაში ბავშვებს უკვე მოეყარათ თავი და მასწავლებელს მოელოდნენ.

ეველა მომხადებელიყო ზირველი მანისის შესხვედრად: ზოგს ლამაზი დროსა გაეკეთებია, ზოგს წითელი ევაჯილების თბიგული შეკერა, ზოგს კიდევ ზაწაწინა დროშებით გულ-მკერდი დაემუყებია.

მაგრამ მღვდას წითელდროშინი სურათი ეველას სჯობდა.

მასწავლებელიც მოვიდა. მღვდას სურათი რომ ნახა, მოეწონა და შეაქო მღვდა.

— ქუჩაში რომ გავივლით, ჩემ სურათს წინ წავიდებ, — სთხოვა მღვდამ მასწავლებელს.

— კი, კი, მასწავლებლო... მშენიერი სურათია! — სთხოვეს დანარჩენებმაც.

მასწავლებელიც სიამოვნებით დასთანხმდა.

დამწერივდნ ბავშვები და ქუჩაში გავიდნ. წინ თავთმ-
წინედ მიდიოდა შალვა და მღვდელმთავრული სურათი მსჯქანდა.
ქუჩაში ძალიან დიდი მოძრაობა იყო, ისმოდა სიმღერა
და მუსიკა.

დროითა და ვეჯილებით ძირითელი ავტომობილები
ქმენით მიმოსრიალებდნ ქუჩის ორსავე მხარეს. ზოგზე მუშქ-
ბი ისხდნ, ზოგზე—მწიარული ბავშვები.

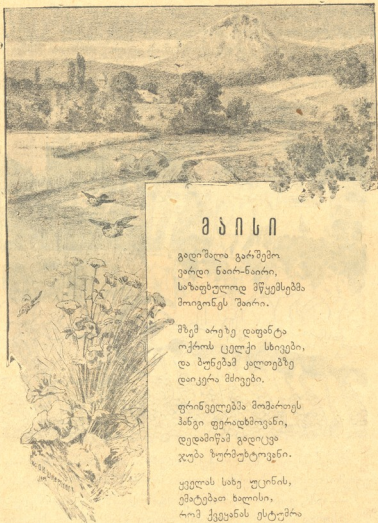
როცა შალვას სკოლა ქუჩის საერთო მოძრაობას შეუერთდა,
ავტომობილიდან მუშქებმა შალვას სურათს მოჭკრეს თვლი.

— ვაჰა, ვაჰა! — გადმოსძახეს მათ შალვას და ტანით შეეგებნ.
მასუხად შალვამ ამხანაგებს ამაყად გადასედა და ხმამაღლა
შემოსძახა:

ჩვენ ვართ მშრომელი ხალხის შვილი.

ამხანაგებმა მას ბანი მისცეს და ქუჩის შუაგულით გასწიეს წინ.

ლეო ქიაჩელი.

მ ა ი ს ი

გაღიშალა გარშემო
 ვარდი ნაირ-ნაირი,
 საზაფხულოდ მწყემსებმა
 მოიგონეს შაირი.

მზემ არეზე დაფანტა
 ოქროს ცელქი სხივები,
 და ბუნებამ კალთებზე
 დაიკერა მძივები.

ფრინველებმა მომართეს
 პანგი ფერადხოვანი,
 დედამიწამ გადიცვა
 ჯაბა ზურმუხტოვანი.

ყველას სახე უცინის,
 ემატებათ ხალისი,
 რომ ქვეყანას ესტუმრა
 დღეს პირველი მაისი.

დ. მარიჯანიძე.

კანტარა თემურ

მდიკოს თემურა მოსწრდილი ბიჭი იყო, მკვრამ არასოდეს არ ენახა ხილის ბაღი, მინდვრები, და არც ის ქარსანა, სადაც ღედა მუშაობდა. არასოდეს მუხაკულ ქალაქს არ გამო-რებოდა. ახ ვის ეცაღა მისთვის: ღედა დილა-ადრიან საბუშო-სუ მიეჩქარებოდა, საღამოს კი ოჯახის წვრილმან საქმეს უნ-დებოდა. თემურა მოეღი დღე ესოში ბაკუბითან თამაშობდა, ხან დაკეტილი თათის კართან იჯდა, ღედის დაბრუნებას ელოდებოდა, ღურჯ ცას უძსერდა და ასე ფიქრობდა:—რა არის, ნეტავი, იქ ასეთი ღამაში, ასეთი მოკრიდლე, ასეთი მძეხნიერი, ბრწყინვალე ქოლგად რომ გამოღობა ხვეს თაკ-სე?! ახ იქ, იმ გორებს იქით, ნეტავი რა ქვეყანაა?

— ახ, ხემა საუვარელო მერცხალო!— აღტაცებით შესმა-სა ერთ დღეს თემურამ განაფსულის ზირველ მხარობელს.

— ბრრრ... ბრრრრ... მოულოდნელად დაიგრიღა ჰაერ-ში ამ ღროს ჰაეროღანაშა. ზირველს მკორე ადექენა, მკორეს შესამე და განაღდა ჰაეროღანების შეჯიბრება.

— ახ, კანაცვადლეო... კანაცვადლეო... უვიროდა თემურა და ხელებს ცისკენ ახოტინებდა.

ჰაეროღანები ღრუბლის თეთრ ქულებს შეუერთდეს და გაქრენ. ახლა თემურას ახალი საფიქრელი გაუჩნდა: მდიან მოეწონა ფრენა.

— მოძმორდით, დამხსნებუთ
თავი!— ებუჯებოდა ესოს ამხანა-
გებს. მე ჰჯეროზლანი უნდა ზავაძენო
და მოვანტესე კაჯურინდე. უსათუოდ
მოვანტესე უნდა კაჯურინდე.

უოკველ დიდიოთ, დედა წაუი-
დოდა თუ არა სახლიდან, თემურო
შეუდგებოდა მუკაოდან ჰჯეროზლა-
ნის კეთობას. ააძენა ერთი, მეორე,
მესამე, მაგრამ ვერცერთი ვერ
ააფურინა: რაღაცა მანაც დააკვდა.

დაღონებული ჩამოვდა ალაჯა-
ფის კარზე. უკმაყოფილოდ უყურებ-
და კამყელ-კამომყელთ: უნებ
კამოუთქმელი სისარული იგრძნო:
მასაუთ ზატარა ბავშები დამწკრი-
ვებული მიდიოდენ ფეხების ბა-
კუნით და სიძღერთ. წინ მასწავლებელი მიუძლიდა. თემურს
ბეჭერი აღარ უფიქრია, კამარა და შეუშნეკვლად შეუერთდა ბა-
შების რიგს. ხმებს ხმა ააუოლა და თვითონაც ამოჰკვიდა მსია-
რული სიძღერა.

ბავშები ძღეროდენ:

ერთი... ორი... კასწით მწუაბრად,

კადეუბათ ხელსე ხელი...

დილის მზე კუაზს დღეს მეკაბრად,

მასწინსვლად— მინდორ-ველი.

ვუბვილებს თეთრი კროვა

კადეკვიძლის ფერად თვადლებს;

ზეშელებო, თქვენთანაც მოვალთ,
 დავიკოცნით ღამძას ხალეებს.
 ერთი, ორი... ერთი, ორი...
 დავიწრავს მოთ წუება-წუებად..
 სიუვარული მძათა შორის
 დავისასოთ წმინდა მცნებად.

დედა საბუძოვან დაბრუნდა. ბავში სხსლში არ დაუსვდა,
 მუძინდა. მესობლები მუძოინბინა, ახლომხსლო ქუხები დაათ-
 ვალიერა, ნაცნობებისას მიიჭრა, მკერამ თემურას კვალი ვერ-
 სად ვერ აღმოაჩინა. მთელი დღე ნაბუშეკარი, დაღლილი ალა-
 ვაფის კართან მიეკვო. არც საღილი მოჭკონებია და არც
 მიძმილი უგრძუნია.

— ნუ გემინია, ქალო, ბავში არ დავიკარვება, — ანუგემუბ-
 და მესობელი დედაკაცი. — დღეს აქ ჯამბახები დდიოდენ, არ-
 დანს აჭიჭეინებდენ. ალაბად იმით აედევნებოდა. მოსადაბურ-
 ღება და ისიც გამოხნდება.

მადიკო მინც არ მშვიდდებოდა.

მოსადაბურდა. მსე კორებს გადაღმა გადაწვა.

ქუხებს ისევე მოეფინა აურსაური და ბავშვის მსიარული
 კრიამული. მადიკოს წინ ხამოუარეს რიგ-რიგობით დამწერი-
 ვებულმა ბავშებმა. აკერ, თემურაც გამოსტა რიგებიდან და კა-
 ფართქალეებელი დედან კალთაში ჩაუვარდა.

მადიკო სისარულით კინაღამ დაბუნჯდა. უსიტკვოდ ჰკოც-
 ნიდა ბავშს და ისუტებდა გულში.

თემურამ აღტაცებით უამოა დედას, სად იყო დღეს და
 რა ნასა. ერთსკლაც არ დაფიქრებულა თავის დანამაულზე...

— დედა, განაცვალე, რა კარგი იყო მწვანე მინდვრები,
 მწვანე ეხები... წითელი ევახიოები... ზეშელები... კალიები...
 უჰ!.. უჰ!..

კვა-კვა ვხედავდით ბაღებს, სიდიდანაც მოხსნანდა ქორეა ალუ-
 ხა, მქწითლებული ალუბლი და კიდევ... უუჰ, რამდენი რამ!..

დედა, რა კვიჭირს, ხვენც წავიდეთ სადმე შორს, სოფელში
 სადაც იმისთანა მინდვრები და ბაღებია, სადაც უკვლავფერა ისე
 ცოცხალი და ლამაზია?

მადიკო კარინდებული უსმენდა თებუროს ტიტინს. რამო-
 დენიძევერ უნდოდა კვითსა: დედის უხებურად რათ კაიპარა
 სახლიდან, რათ ჩიდიანა ასეთი დანამუელი, მაგრამ მადიკო
 ვერ უძლებდა ბავშვის სისხარულს და თავისთვის ბუტბუტებდა:
 — მე ვარ დამნამუე, შვილო, თავის დროსე რომ ვერ მიკი-
 ვვანე საბავშო ბაღში, მე ვარ დამნამუე...

კულაკით დედან თავის თავსე კადმოქონდა შვილის დანა-
 მუელი.

დამხვიდების შემდეგ თებურომ კიდევ უამბო დედან ერთი
 ხალი ამბავი: როგორ მოუფერა მასწავლებელი და რო-
 გორ დაქირდა, სექტემბერში უსათუოდ მივიღებ სკოლაში.

მეორე დღეს მადიკომ თემური ქარხანაში წაიყვანა, სადაც ის მუშაობდა. თემური კალთასე მიეკურა დედის და თვალდაჭეკვტილი მიახტურდა კბილებდაღრენილი ბორბლების გაქანებულ ღრიალს. ვეებერთელა მანქანა ქმინავდა და გაბრახებული მხლელივით აღებდა ხასხას. ანსებზე გადმოკიდებული დვედები მძიმედ ტრიალებდნენ. ბორბლები გრიალებდნენ, სმაურობდნენ. გამურული მუხანქანე მოტორს უტრიალებდა. სხვა ოთახებშიაც გადიოდა მანქანის ფოლადიანი მკლავები, სადაც თვით-

ულ საქმეს მუშების ოითო ჯგუფი განაკება: ერთი დაჭრილ თუთუნს მიათრევდა დიდი კუთით, მეორე გამწადებულ შანიროსებს ალაკება ზატარა კალოფებში, მესამე კიღსებს უთვალთვალებდა და ქაღალდის ბურიშქალებს ავროკებადა.

— დედა, გენაცვალე, — კრძალვით წარმოასიქვა თეძურთ, — ვინ გააკეთა ეს უცნაური მანქანა, რა ძალა ატრიალებს იმ ბორბლებს? როგორ ადიან და ჩამოდიან ლეგდები? როგორ კეთდება ზაზიროსები? საიდან მოსრიადლებენ გილსები?

მაგრამ, აკვრ, კიდაც ახალშემოსულმა სსიერმა კაცმა მიიბურო მუშების უურადლება. ის რაღაცას ამბობდა მანქანის შესახებ. თეძურთმ წასწურულა დედას:

— დედა, ვინ არის ის კაცი?

— ის ინჟინერია, რომელმაც ეს ქარხანა ააშენა.

ამ დროს საუვირმა დაიუვირა და მუშები ჩონქოლით გამოვიდნენ ქარხნიდან.

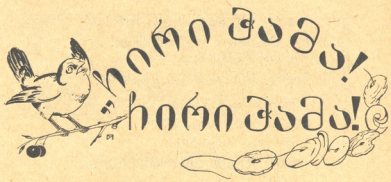
ახალი სანახაობით მოსიბლული თეძურთ მხარდამხარ მისდეუდა დედას შინისკენ და გადაჭრით ამბობდა:

— დედილო, მე უთუოდ ინჟინერი უნდა გამოვიდე. მე ისეთ მანქანას გამოვიგონებ, ქვეყანას გადაკვირვებ. მე იმ ინჟინერს უთუოდ ვავობებ. აბა, ნახავ, თუ მართადას არ ვაბობ, ნახავ.

მადიკო სძირად მოუთხრობს თანამკაცურ მუშებს მისი ზატარა ბიჭუნის ასეთი დიდი ფიქრების შესახებ და სიამოვნებით იცინის.

მიმქრალი.

სეტყვი რას ჩამცვივდა,
რას ჩამძხისს ეს ბელურა?!..
„ჩირი ჭამა!.. ჩირი ჭამა“.
მართლად სიტყვა, თუ მომეუერა?!

— აქმა! აქმა! მოვიდა ქვა!
დავუეჩებე ორთავ თვალეებს!
ჩირსა ვჭამ, თუ ფლავს მივიროთქვე,
შენ ვინ გკითხავს, ვინ გაჯღავებს!

გულავ მოფრინდა!! „ჩირი ჭამა!“
გულავ ჩამძხისა... დავიღუშე!..
ხლებად ხედავს, რომ სავსე მქქს
ატმის ჩირით ვიბე, უბე!..

შერე, რაა?! რა იქნება,
რომ სავიტებო ცოტა ზირი?!..
რა ტკბილია, რომ იცოდე,
ატმისა და ლელვის ჩირი!!..

გუშინ ვახოს გამოვესო
ვამლის ჩირით სუძილად უბე,
მე ვი ერთიც არ მაჭამა!..
მკვრად ვგამე, წავეჩხუბე!

დღეს შენ ვიგდე ხელში ჩირი!..
 რა ვქნა, დედაძე თუ მოამსწროა!
 უბე მანან ვამოხსნა...
 მიღვდა შეჭმა რომ ვერ მოვასწროა!

ბედურა კი ჩამომძახის:
 „ჩირი ჭამა!.. ჩირი ჭამა!“
 ჭამას უნდა მოვუხქარო,
 თორემ მოვა აწ დედ-მამა!..

აქმა! აქმა, საბავშვო!
 შენ გაგაცხნდეს ჩინკა, სურდო!..
 ჩირსა ვჭამ, თუ ფლავს მივირთმევ,
 შენ ვინ გკითხავს, თვითონ ქურდო!

რა ვქნა... „ჭეიფ-ჭეიფ“-ს იძახოდ
 დღემდე მუდამ ეს ბედურა,
 დღეს კი „ჩირი ჭამა“-ს ჭეუიროს!..
 მართლაც სოჭვა, თუ.... მომეუწრა?!

ილია სიხარულიძე.

გამარჯვების ალო გაზაფხულისა.

ჰამა, ვამა!..

ოქროს აღმოსავლეთიდან ამოკისკასდა დიდი ხნით დანა-
ტრელებული მსე...

განსმა ბუკ-ნადარის ხმა...

მან სიჯიუტით შეუტია სამთორის ბარიკადებს და კადალბ-
სა... მიღეწ-მოღეწა...

კაცი ვერ გამღებ ამ ღამესი სანახაობის უურებით...

გაწმელებული მიიზარება სამთარი...

ჰაი გიდი, ჰა!..

რა იქნა მისი შედიდურობა?..

ეკ არ ბრძანდებოდა, რომ ვინვის ნემსებით ხან აღმა შეი-
სეირნებდა, ხან დაღმა?

გზის ჩახუქრა სომ რაღა...

დღე ერთი იყო და მისი ნამქერ-სვაკები სძამსი...

მისი ამღლა სადღაა?..

რატომ ქარიშხლი მაინც არ ჩამოეფარსმღება?..

იქნება მოთვინიერდა?..

სამთარი-კი იქნება, რომ ღმობიერება გამოიჩინოს?..

არა!.. დიუძღურებულა..

კვითებიანს დაშვებებია...

შოპოკუდა..

სესის კლანჭები დასცვითა...

ძლივს მიბლოტავს..

გაწაფსუღდა... გაწაფსუღდა!..

კილა დაუდგება მას წინ?..

ვევლას სინაღოსე დასტეობია...

სასე აჯუჯილებია...

სამორის სამართლებლისგან კადანარული ველ-მინდვრები
 აბიბინებულა..

სედ ფერად-ფერადად ამოქარკულან ვევაილები!

ია... თქროსმირა... დედაფუტკარა... ვეახო... მწვერ-
 ფისა... უკადავა...

ფურღვანა ბაღასს ქიღვა გაუძლია და კოპწიობს...

ნაკად-წუარონი შკოსნის ლექსებსავით გაწვრილებენ... შო-
 ლურღურებენ...

ფროსნები ათასი... ათათასი... უნგარიშო შელოდი-
 ებით კალობენ სინარულსე, ნეტარებასე... მძუნეიერებასე..

ტბის კიდევსე ზურმუსტის ბეჯეებსაც კაუბამთ თავანთი
 შიქსტები...

წვრილიანში ბაჭები ეურებს აწკანუნიებენ კულსავსე სინა-
 რულით და ამწვანებულ ნეკრებს ასრამუნებენ...

ლეკხას ბიჭები—შგლები—ემსე შოუეანია შის ცხო-
 ველ სსიუებს და თმასიანად გაჭკმუან უღრან ტყეებს...

ცხვრები ველსე სეტაკ ნისლებით კაფანტულან და
 აღერსიანად იმუენებიან... ასილად შედურილ ბაღასს სწიწკიანს...

მოხუცებიც კამოსულან მუედროსე...

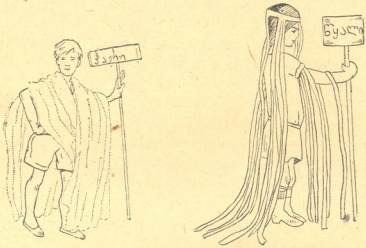
შისთვის მიუფიცებიანთ სასე და ნებიერთანს კდევანს...

ვოკო-ბიჭებს ტამ-ფანდურა გაუმართავთ...
 სიცილი... კისკისი... დაუტყვარი სინარული...
 სად იყო, სად არა, გაუმჯი სანდალა გახნდა...
 კვიპტი ენისა და ჭკუისა...
 სოსიასთვის გადაუცია ბუმბულის ტომარა...
 ბერიკის სახე ძოცია, ვითომდა სამთარია...
 ევარჯენსე დაუბჯენია და წაუგდია წინ...
 ერთ დღეში ჭეპს... დახანსალებს და აბუსღუნებს...
 სხვებიც აედევნენ...
 ეკლას უნდა წაუთავსოს...
 — შეხეთ... შეხეთ სამთარსა,
 დაბდურსა, თვალდამდგარსა!...
 დასცინიან... ევაჯგურებიან... სწეწენ...
 უცბად გაუმჯმა სანდალამ სარმა გამოსდო „სამთარს“ და
 ისე გაშლართა, რომ ასტამით ასაფსეკი გახდა...
 ასე გაიტანა გამარჯვების ალო გაზაფხულისა...

F/1980

დ. თურდოსპირელი.

ჯანმრთელობა

მოკმედი პირნი:

მიკრობები:

- 1 — ქლექი — მტრედისფერი სამოსით (კახის ჯახებათ).
- 2 — ხუნაგი („დიფტერია“) — მწვანე სამოსით.
- 3 — ქუნთარუშა — ვარდისფერი სამოსით.
- 4 — წითელა — თეთრი, წითელწინწკლებიანი სამოსით.

მტვერი — ნაცრისფერი დაკონკილი სამოსით.

ტალახი — დაკონკილი ყვითელ-თეთრი სამოსით.

მზის სხივი — ღია ყვითელი ფერის სამოსით; სასურველია განათებული იყოს ელექტროს ლამპით, რომელიც თავზე უნდა ჰქონდეს მიმაგრებული.

ჰაერი — მწვანე ფერის პაპიროსის ქაღალდის ტანსაცმელით (მუჟამ მოძრაობაში უნდა იყოს).

წყალი — ცისფერი ტანსაცმელით, რომელიც უნდა იყოს ბეწვებით ჩამოვარდებული და ჰქონდეს აგრეთვე სახელოებიც.

ფიზკულტურა — წითელი ფერის სივარჯიშო ტანსაცმელით.
მოკმედი პირებს ყველას გულზე აკრავს სათანადო წარწე-
რა. მიკრობებს ქულების მაგივრად თავზე ახურავთ თვით
მიკრობების სახის გამომხატველი რამ სახურავი.

პ ი ო ნ ე რ ე ბ ი .

მუსიკა მარშს უკრავს. შემოდის მიკრობების ჯგუფი
 (ჩქარა ტუმბით მღერიან)

მიკრობები.

ყველა მიკრობებს ავადმყოფობა
 მოგვაქვს იმათთვის, ვინც ჯანმრთელია,—
 ჩვენ ისეთნი ვართ, როგორსაც გვხედავთ,
 მტფერი, ტალახი ჩვენი მხსნელია!
 და ვესტუმრებით ნესტიან სარდაფს,
 სადაც მზის სხივი არ შენათებს,—
 პიონერებო, ფრთხილად იყავით,
 ჩვენ მუშაობა აწ თქვენთან გვმართებს!
 (წინ წაღკება, მღერის)

კლეკი.

სუყველანზე ძლიერი ვარ,
 კლეკი მქვიან მე სახელად,—
 ჩემს ბრძალებს ვერ გაეჭყვეით,
 ეს უნდა ვთქვა სასახელოდ!
 მიკრობიან მტფერს ვაფრცველებ,
 ჩემგან ბეგრი ავადმყოფობს,
 ახალგაზრდას, თუ მოხუცსა,
 ყველას ვერჩი, ყველას ვფლოვ!

წითელა და (დეკლამაციით)

ქუნთრუშა. ჩვენგან ბავშვები ავად ხდება
და მიკრობიდან ზოგიცა კვდება!
ჩვენ განუყრელნი ვართ მეგობრები,
პაწა ბავშვების მრისხანე მტრები!

წითელა. როდესაც ბავში თითსა გაიჭრის,
ქუნთრუშა. ან შესჭამს იგი უხარშავ საქმელს,
ორივე. დაუყოვნებლივ ჩვენც იქ გავჩნდებით
და ძლიერ მაგრად ჩავჭიდებთ მას ხელს!

მტვერი და
ტალახი.

(სამღერით)

ყველგანა ვართ, აქაც, იქაც,
ქალაქებში თუ სოფლებში...
როცა ქარი დაუქროლებს,
ვითქვიფებით მიკრობებში...
დე, ისუნთქონ მტვრიან ჰავით,
სნეულლებას მოვდებთ ხალხში,—
მიკრობებო, თქვენთან ერთად
ყველას ჩავკლავთ მტვერ-ტალახში!

მიკრობები. (ტუნდუზად, „ჩვენ ვართ მკვდელნი“-ს სმზე)
 მალე გაეხდებით ქვეყნის მეფენი,
 ლარიბი ხალხის გამჭრობი,
 ნესტიან, მტვრიან ვიწრო ბინებში
 იცხოვრებს მხოლოდ მიკრობი!
 ჩვენი მტერია საავადმყოფო,
 ექიპი, მზე და თვით წყალი...
 სუფთა ჰაერი უარესია,
 მისგან გვევსება ჩვენ თვალი!
 მაგრამ მშვიდად ვართ, რომ არ გვიცნობენ
 არც ქარხანაში, არც სოფლად, —
 მუშაობაში ყველა ხელს გვიწყობს,
 აღარა ვრჩებით ჩვენ ობლად!
 (ბეკვაჟენ)

ფიზკულტურა.

(შესდგება ამაღლებულ ადგილზე, „მარსელაეზით“)
 ჯერ გამარჯვება აღრცა,
 რომი არ გათავებულა; —
 მაგრამ ეს გული კვლავ ღელავს,
 კლდესავეთ გამაგრებულა!
 ახალ ბრძოლისთვის მზად ვარ,
 ფიზკულტურისკენ მოგიხმობთ,
 მომყვეით და ამ მიკრობებს
 გაეანადგურებთ, დაეამზობთ!
 მზის სხივო, სუფთა ჰაერო,
 ჩემს თანაშემწედ იყავით...
 (ამ სატყუების დროს ამაღლებულ ადგილზე განდებთან სეფითა
 ქაერი და მზის სხივი)
 ჩვენ წყალთან ერთად (წყალიც გვერდით ამოუდგება)
 ძირს დაგცემთ,
 ყველის გაგაჭრობთ ამთავით!

ჰაერი.

(მდერის „ბედაია არმის“-ს სმზე)
 თქვენ, მიკრობებო, იცოდეთ, ახლა
 ფიზკულტურას და მე შეგვეწვეს ძალა!
 ჩვენ ყველგან შევალთ, მოვამბნით ყველას,
 ავადმყოფ ბავშვებს ავაცდენთ ხველას!

უველა. მაშ, აქეთ მოდით, აქეთ, ბავშებო,
 (შეშოდინან ბავშუები)
 სუფთა ჰაერზე, ღია ჰაერზე.
 ბუნების წილს ხშირად ესტუმრეთ,
 იარეთ მთებში, იარეთ სერზე!

წყალი. (ფიზკულტურის გვერდით)
 თუ გსურთ, რომ იყოთ ჯანმრთელ-ცოცხალი,
 სისუფთავისთვის იხმარეთ წყალი!
 რომ ასკდეთ ხიფათს, უბედურებას, —
 უნდა დასაღვე წყალს ადუღება!

უველა. (წამღერებით)
 საპნით გააქრეთ უსუფთაობა,
 წყლით დაიცავით თქვენ ჯანმრთელობა, —
 წყალში მიკრობი უმაღვე კვდება,
 როგორც რომ წყალი-კი ადუღდება!
მზის სხივი. თქვენ, მიკრობებო, ჩამომეცალეთ,
 მზის მცბუნარ სხივებს ველორ გაუშლებთ!
 პიონერებო, გამოდით მზეზე:
 მზით მიკრობებსა ადვილად დასძლეეთ!

ყველა. (წამდურებით)
 მაშ, მზიარულად ფიზკულტურასთან
 ერთად გავიდეთ საომრად ყველა,—
 მიკრობებს შავი დღე დავუყენოთ,
 რომ ავადმყოფებს ეღირსოსთ შველა!

მიკრობები. (მოწყენით... თავჩადუნუნდება)
 ჩვენი საქმე დაიღუპა,
 აწ იმედი არაფრის გვაქვს,
 კარგე იღვთა გავიჭრა,
 სიკვდილის ქვა ჩვენზე დაგვაქვს.
 ვიცით, რომა ფიზკულტურა
 ნაცარტუტად გადაგვაქცევს,
 თავში მაგრად ჩავვითაშქებს,
 კისერს მოგვტებს და წაგვაქცევს!

პლიქი. (წამოადგება და კაბეღვით ამბობს)
 პოზიციას არვის ვუთმობთ,
 ჩვენ ბოლომდის ვიომებთ...

ყველა.
 თქვენი საქმის წინააღმდეგ
 ჩვენც ყველაფერს ვიღონებთ!

წითელა.

მზის სხივი. (განათებს ელექტროს დაშვას, თავზე რომ აქვს მიკროულა, და
 მანათებს მიკრობებს)

თუ გაბედით ჩვენთან რამე,

უველა. დაგიდგებათ შავი ღამე!..

(მიკრობებია ფერფლად იქცევიან, უნდა გამოიხატოს სიკვდილის
 სურათი).

მზის სხივი
და ჰაერი (ერთად) უნდა მოეუხმოდ ღიღს და პატარას,
 ვუჩვენოთ საკმე მათ გასახარი!

(ხელს გაშეყრენ მიფერფლილი მიკრობებისკენ)
 სხვა მიკრობების წინააღმდეგ რომ
 მათაც გასწიონ ბრძოლა მედგარი!

ფიზკულტურა. ვისაც არ უნდა თავის დაღუპვა,
 უნდა ახსოვდეს მას ჯანმრთელობა,
 ეს კანონია გარდაუვალი,
 მას უნდა გაჰყვეს კაცობრიობა!
 უფროხილდით მტვერსა, ჭუჭყსა და ტალახს,
 იქ მიკრობები მრავლად არიან!

- პველა.** მტერიან, ნესტიან, ცივ სარდაფისკენ
 მიკრობებს მუდამ მოუხარიათ!
ფიზკულტურა. დაზვასთან, სახლში თუ ველ-მინდვრებზე,
წყალი. თქვენ სისუფთავე უნდა დაიცვათ, —
პველა. ხშირად იბანოთ საპნით ხელები,
 ტანისამოსი სუფთა ჩაიცვათ!
მზის სხივი. ავადმყოფობას მზე მოუხდება, —
 მზის სხივი, სითბო, ჰაერი მთისა.
პველა. ავადმყოფობას ვერ გადაურჩება,
 ვინცა ეს კარგად ვერ შეითვისა!
პველა. (სიმღერათ, გუნდურად)
 გადით ველზე, ჩადით წყალში,
 წყალთან, მზესთან, ჰაერზე...
 მიკრობს ბოლო მოეღება,
 თქვენც დაღვებით კარგ ფერზე!
 მერე სხვებიც მოგბაძავენ
 და გაჯანმრთელდებიან,
 ფიზკულტურას შეიგნებენ
 და დაეწაფებიან!
 ვაშა, ვაშა, ფიზკულტურას,
 ვაშა ჰაერს, ვაშა წყალს,
 გამარჯვება პიონერებს,
 გამარჯვება მშრომელ ხალხს!

ლადო გეგეკორი.

ვ ა რ დ ა

ქვიშის საბედა.

(ვუძღვნი კომკავშირელებს)

დაქვიშდა ხვენი საბედა,
ზატარა დარხა შვილით;
მწარედ ქვითინებს საწყვადი,
არ ეკარება ძილით.

რა ჰქნას, თვითონაც სუსტად გრძნობს,—
ვეღარ მოისძარს ძალასა;
ვიღა დაბარავს მის ვენასს,
ან ვინ მოუძვივს ენასა.

ვინ უზატრონებს თბოლსა,
ვინ გაუსარებს გულსაო;
ვინ გამოუსრდის ბიჭუნას,
ჯერ სულ ძოღად უსუსურსაო.

ფიქრობს და გული შუკვდება,
ცრემლი ჩამოსდის თვალსედა;
თან გულში ივრავს ზატარას,
სგელს ნახად უსევამს თმსედა.

დილა გათენდა... სიმღერა
მის უფროს მოესმა შორიდან;
მივიდა თავის ვენასთან,
გადიხსედა უორიდან.

თვალს არ უჯერებს, ვინახში
 ბარება გახურებული, —
 კომკავშირელთა წვერების
 იქ არის ძიული კრებული.

— ოჰ, გამარჯობა, საბედა, —
 ერთსმად მიჭმართეს მასაო;
 — ნუ მოწვევნილხარ, ნუ სტირი,
 ნუ შეიწუსებ თავსაო.

დავრდომილით, ქერივებს და ობლებს
 ხეენ გაუგებრად გასასაო;
 მათ ვშველით გაჭირვებაში,
 როდი ვინოგვით თავსაო.

ამას მოვრჩებით, შემდეგ კი
 მწწრადღა გამოვინახეთ ალოსა;
 ხორბაღს დავთესავთ, დაფუარცხავთ,
 გამოვიღებავთ კალოსა.

და კვლავ ვაინმა სიძღვრა,
 ერთგულად დაჭერეს ბარები, —
 საბედამ რაღაც სიაშეს
 გაუღო გულის კარები.

სახლში დაბრუნდა, თავის შეიღს
 მაგრად მოხვია ხელები;
 დაჭკოცნა, სუდ დააფრქვია
 სისარულისა ცრემლები.

— ახლა აღარა გვიჭირს-რა,
 ხეხცა გუოლია მსხნელიო:
 ხალხის შეიღებმა საშველად
 გამოგვიწოდეს ხელიო!

მ ა ი ს ი ს ხ მ ჯ მ

მანისის სოჭო სესე ცხოვრობს, ხის ფურცელს სჭამს და ძლიან აფუჭებს სეს.

ძლიან ვაუძაძარია, ჭამს, ჭამს, სულ შემოაფუცქნის სეს ფურცელს, შემდეგ გაძლის სვეითა, ძაგარ, მისაკისფერ ფრთებს და ამ ფრთების ქვეშ მოთავსებულ დაკეცილ მუიარე წუვილ დიდროს, თხელ, გამჭვირვალე ფრთებსაც და ვაფრინდება, საითაც მოისურვებს. ამოარჩევს სეს, რომელიც მოეწონება, ჩასჭიდებს ძაგარად ჰატარა ბრჭალებს (მას სომ მკერდზე ბრჭალებიანი კეხი ჰატარა ფეხი აქვს), ისევ დაკეცავს ფრთებს და შეუღებო ჭამს.

თავსე ჰირი, უღვაძები და თვალები აქვს.

ჰირი მატლივითა აქვს მოწითაბილი და ფურცელს დე-ჭავს და სჭამს.

თავი მკერდზე აქვს მიმაგრებული და მკერდი მუცელზე. მუცელი რგოლებიანი აქვს, როგორც ზეწელას.

მისის სოჭოებს სოკს კრძელი უღვაძები აქვს—ესენი ძამალი სოჭოებიან, ზატარაულუაძებიანი-კი დედლებიან. დედალი სოჭო ხადებს კვერცხებს რამოდენიმე ადგილას მიწაში. კვერცხებისაგან ოთხი-ხუთი კვირის შემდეგ იჩეკებიან მისის ხოჭოს მურები. მურს მისაკისფერი ძავარი თავი და ექვსი ზატარა ფეხი აქვს. მურები ცხოვრობენ მიწაში და ბალახის და სის ძირებით იკვებებიან. ძალიან ბევრს ჭამენ და ბალახს და ხორხ ხეებს ანძობენ და ანადგურებენ.

თოვლ სამ წელიწადს რნებიან მურები მიწაში და დიდი იხრდებიან.

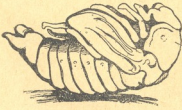
შემდეგ მიწაში თეთრ, რბილ ჭუნჭუნად იქცევიან.

ჭუნჭუნებისაგან კამოდინ სოჭოები, აძოძურებიან მიწიდან, დაიწეებენ ფრენას სიდან ხესე და აფუჭებენ.

მისის ხოჭოს დიდი მური.

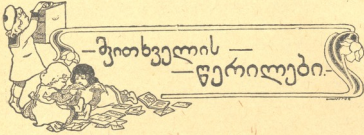
მისის ხოჭო მწერიან.

მისის ხოჭოს ჭუნჭუნი.

როგორ შეიძლება მწერის კამოცნობა?

თუ თავსე უღვაძები აქვს, სურსე ოთხი ფრთა, მკერდზე ექვსი ფეხი და მუცელი რგოლებითა აქვს—მწერიან.

— შიოხველის —
— წერილები. —

მომონება.

ჩემს მუსიკის მახწავლებელს ვ. გ. ანისიმოვას.

ეს იყო 1924 წელში...

საფხული იდგა...

სააკარაკოდ აბასთუმანში ვიყავით...

ეს აკარაკი მომწუხრებელია ვინცო სეობაში...

შენობები შეფენილია მთების ფერდობებზე...

ერთ ასეთ ფერდობზე წამოხსუნილი იყო კოსტა და კან-
წია ქოსი, რომელშიაც ხვენ ვიდექით.

შინანი დარი იდგა...

სვენებ-სვენებით მივდევდი ფიჭვ-ნაძვანართ შეფენილ მთის
ქედს და ვტკებოდი ფრინველების საბურთი ჭიკჭიკით.

ისე გაჩნდი მწვერვალზე, რომ ვერც-გი გავიგე...

გადმოვხედე დაბლობს და მთელი აკარაკი გადამქალა
თვალწინ..

ოცნებამ გამიტაცა...

უცბად შორიდან მომესმა ზიანინოს ტკბილი და ნაწი
ჭანკები...

ზიანინოზე „იაუნანას“ უკრავდენ და თან ისეთი კრძნო-
ბით დამღეროდენ, რომ უკვლას დაიხურობდა...

მივეუბნე ხეს და გატაცებული ვუბნობდი უკუნს ციურ ნა-
 ნინას.

შესწვდა ჭანგი...

მე მოვბორდი ხეს და ნელ-ნელა დავეძვი შინისაკენ...

ისევ მოისმა წვრილდა სმა, მაგრამ „იანანას“ კი არა,
 „სამშობლოს“ უგრავდენ...

შეხებრდი...

წამოვწექი მწვანე ბაღასზე და სმენად ვიქეცი...

უფრო მეტად აღმემრა მუსიკის სწავლის სურვილი...

მისწვდა ჭანგი და მეც მივედი სახლში.

დავიწვეე ჟურნალ „ნაკადულის“ თვალთვრება.

მშვენიერ სურათს წავაწვდი:

გამლილ მინდორზე, რომელსაც კარმეო ტყე შემოარტ-
 ემოდაც წამოწოდლილიყო ბრმა მოხუცი.

მის მარცხნივ იდგა ზატარა ქალი, მარჯვნივ კი ჭაბუკი.

ქალწულს ხელთ ეჭურა ქნარი, ჭაბუკს კი ლერწმის სალა-
 ბური. ქვეშ იყო წარწერა:

ლერწამი სტკვენდა,

ქნარი კენესოდა“.

მომხიბლა ამ სურათმა.

ეს დღე დაუვიწვარია ჩემთვის...

დაუბრუნდით ტფილისში...

1925 წელი დადგა...

სურვილი ამისრულდა...

ჩემის თხოვნით მუსიკის სასწავლად მიმბარეს...

აი, რამ აღმიძრა სურვილი მუსიკის შესწავლისა.

სალამი გაზაფხულს

ცა ღაჭუკარდი,
მწვანე ველი,
ცის კიდურსე—
მზე წითელი.
მორით თოვლით
დაფარული
მოხანს მთები
დაღარული.
ფრინველთ სტეენა
ატეობს კულსა,
ვესაღმები
გაზაფხულსა.

ია და ვარდი.

ვეძებდი იას, რომ მეოცნა. ბევრხანს ვეძებე და ვერ
ვიპოვე.

მეწეინა და თვალეებზე ცრემლი მომადგა. იქვე ბუნჩნარში
ვარდი იყო და დაიძახა:

— რა კატორებს?

მე ვუთხარი: „იმიტომ ვტირი, რომ ია ვერ ვიპოვე“.

ვარდმა მითხრა, მოდი და მე მომწევიტეო. მე მომწევიტე
ვარდი და ჩაუღევი წებაში.

მეორე დღეს ვარდი მოკვდა.

ბაბო ფალავა, 8 წლისა.

გ ა ზ ა ფ ხ უ ლ ი

მუს. ლ. ფალიაშვილის

Andante grazioso *meno cresc.*

1. გა - ნა - ფხუ - ლ, გა - - ნა ფხუ - ლ, ხა ქაი - გი ხახ

meno cresc.

ხა ქაი - გი: ყუ - კი - ლ - შიო ძხ - იუ - ლი

mf

ძმის სხი - კე - - შიო ნა - ქაი - გი!

2 3

მოხვალ, და თან მოგვევიან
მყრონი ჩიტები:
ბულბულები, მერცხლები
შაშვეები და გერიტები. } 2

გაზაფხულო, გაზაფხულო,
რა კარგი ხარ, რა კარგი:
ყვავილებით შორთული,
შვის სხივებით ნაჭარგი! } 3

— 1926 წ. —

გ ა მ ო ვ ა

ყოველთვიური საუბარო დასურათებული ჟურნალები:

მცირეწლოვ. „ნაკადული“ მე-XXII წ.

ძოზრდილ. „წითელი სხივი“ წელ. მე-III.

ხელის მოწერა მიიღება წლით და ნახევარწლით.

გადაგზავნით	}	„ნაკადული“—ერთი წლით—3 მ. 50 კ.
		ნახევარი წლით—2 მან.
	}	„წითელი სხივი“—ერთი წლით—5 მან.
		ნახევარი წლით—3 მან.

ცალკე ნომერი	}	„ნაკადული“ 35 კაპ.
		„წითელი სხივი“ 45 კაპ.

მისამართი: ტფილისი, რუსთაველის გამზირი, განათლების სახალხო კომისარიატი, „ნაკადულისა“ და „წითელი სხივის“ რედაქცია.

რედაქტორი—სარედაქციო კოლეგია.

